

## KURYER LITEWSKI

w Wilnie we Srodę dnia 18 Sierpnia r. s. 1820 roku

| Obserwacje<br>meteorologi-<br>czne. | Czas obserwacji | Wysokość Barom.   | wys. Ther. Reau. | Wiatry.    | Odmia. w powie. |
|-------------------------------------|-----------------|-------------------|------------------|------------|-----------------|
| dn. 16 srednia.                     |                 | 27 cal. 8 33 lin. | + 13, stopn.     | Zachodni   | Pogoda          |
| dn. 17 srednia.                     |                 | 27 -- 7,47 --     | + 14,08 --       | Południowy | Pogoda          |
| dn. 18 godz. 6                      |                 | 27 -- 99 --       | + 9,5            | Zachodni   | Pogoda          |

## A U S T R Y A.

Wiedeń d. 10 sierpnia. Lord Holland mówiąc dnia 18 lipca w izbie wyższej parlamentu angielskiego przeciwko bilowi względem cudzoziemców, a między innemi przytaczając za powód zdania swojego i to, iż wspomniany bil odstraszyłby cudzoziemców, zwłaszcza austriaków od przybycia do Anglii w celu świadczenia na stronę królowej, dodał: „Mówię tu szczególnie o Austrii, pomimo ścisłych związków tego kraju z Wielką Brytanią, bo zawsze, jak dzieje uczą, gdy co złego, uciążliwego lub wiarołomnego zamysłano, używano Austrii do uskutoczenia tego.” *Dostrzegacz austriacki* czyni następującą w tej mierze uwagę: „Niektóre zagraniczne gazety, udzielając wyjątek powyższej mowy, wzdrygały się umieścić potwarzy Lorda Holland na Austrię, i kropkami oznaczyły ich miejsce. Szanujemy ten wzgląd dla przyjacielskiego, a nawet dla każdego rządu; sądzymy zaś, iż nieprzyzwolonych wyrazów, jakich zaczął Lord nie wstydził się powiedzieć w senacie angielskim, lepiej ocenić nie możemy, jak powtarzając je w piśmie naszym, w samej stolicy cesarstwa austriackiego.”

Na wzmocnienie osad w królestwie lombardko-weneckiem uda się tymczasem 15 pułków piechoty węgierskiej, 2 bataliony grenadyerów i 3 bataliony strzelców, oraz 5 pułków jazdy, ogółem blisko 30,000 głów, tak, iż wojsko to wraz z tém, które tam stoi, wynosić będzie przeszło 60,000 ludzi. Wojsko to ciągnie będąc na stopie pokoju. Oprócz wymienionych dawniej generałów, dowodzą niém feldmarszałkowie porucznicy: *Stutterheim*, Xiążę *Filip Hesse-Homburg* i *Herabia Wallmoden-Gimborn*, oraz generałowie majorowie: *Geramb*, *Urmeny*, Xiążę *Hohenlohe*, *Geppert* i *Vessey*. Wszystkim oraz żołnierzom, którzy za otrzymaniem pozwoleniem udali się do domów, kazano śpiesznie wracać do pułków, a nawet bataliony odwodowe są w ruchu. Prócz tego, 20,000 innego wojska przeznaczono do Włoch.

Major *Sardagna* przy głównym sztabie, przybył tu d. 7 b. m. gońcem z *Mediolanu*. W Lombardyi także *Carbonari* (Węglarze) zaczynają być niespokojnymi.

W *Wenecyi* utworzył się klub pod nazwiskiem: *Vendite di S. Marco*, do którego źle myślący należeć mają.

*Arzy-Xiężna Marya Ludwika*, Xiężna *Parmy* i t. d. i Xiążę *Modeny*, którzy myśleli

zabawić tu aż do zimy, wyjadą wkrótce do krajów swoich.

Słychać (wyraża gazeta hamburska), iż w końcu zeszłego miesiąca lipca gabinet wiedeński podał dworom do związku niemieckiego należącem dyplomatyczną notę, względem świeżych wypadków neapolitańskich. Nagania w niej mocno kroki rewolucyjne, zmierzające do bezrządu, i przypuszcza podobieństwo, że zbrojna tylko siła rozpościeraniu się burzliwych zasad przeszkodzić zdoła; oświadcza nakoniec, iż nie masz tymczasem potrzeby wzywać przyłożenia się krajów związkowych, lecz tém bardziej spodziewać się wypadu zupełnego zapewnienia publicznej spokojności w Niemczech.

## N I D E R L A N D Y.

*Bruxella* d. 7 sierpnia. Xiążę *Hatzfeld*, poseł pruski przy dworze naszym, podał d. 1 kwietnia r. b. skargę na drukarza i wydawcę gazety pod napisem: *Konstytucjonista antwerpski*, za umieszczenie artykułu wyjętego z cenzora paryzkiego, zachęcającego wojsko niemieckie do buntu. Sprawa wytoczyła się przed sąd okręgowy w *Leodjum*, uznawszy oskarżonych za znieważających i napastujących rząd pruski, skazał wydawcę nazwiskiem *Constantin*, na 18stomiesięczne więzienie, a drukarza, *Jouan*, na zapłacenie 500 złotych hollenderskich kary pieniężnej i utratę przywileju przez lat 3. *Constantin* ušzedł więzienia przez ucieczkę.

## W Ł O C H Y

*Neapol*, d. 29 lipca. Wyszyły tu dwa ważne postanowienia Xiążęcia Kalabrii, Namiestnika Królewskiego, jedno względem wolności druku, a drugie o zgromadzeniach wyborczych. Co się tyczy wyboru deputowanych, wydał wspomniany Xiążę odezwę do gmin i zgromadzeń wyborczych obu Sycylii; wyraża w niej: „Zbliżająca się nowa dla was epoka wzbudza w sercu mojem obawę, jaką każdy czuje, kto się spodziewa szczęścia, a lęka się zayść mogących trudności. Wszystkie namiętności, wszystkie stronniotwa powinny umilknąć w czasie wyborów. Nikt bardziey nade mnie nie jest przekonany, iż wydane głosem publicznym wyroki względem osób są zwykle prawdziwemi i sprawiedliwemi; zgadzam się przeto, aby wybory własnemu waszemu zdaniu zostawiono. Lecz żeby dobrze wypadły, poznaycie sami ważność zlecenia, które reprezentantom waszym poruczacie. Pamiętajcie, iż pierwszy parlament ma wskazać w konstytucyi odmianę sto-

sowne do położenia kraju; iż od światła i rostopności tego pierwszego zgromadzenia przyszły wasz los i ustalenie konstytucyi zależą; iż ma ustanowić podatki, urządzić systemat administracyi, sądownictwo, i wojsko, słowem wszystko, co was szczęśliwemi w kraju, a niepodległemi względem obcych mocarstw, uczynić może."

Xiążę Namiestnik mianował Xiążęcia *Capece Zurlo*, intendenta prowincyi *Principato citeriore*; tymczasowym intendentem prowincyi *Terra di Lavoro*; Barona *Mandrini* intendentem prowincyi *Principato citeriore*, a kommandora *Michela Filangieri* tymczasowym intendentem prowincyi neapolitańskiej. Zniósł oraz do dalszego postanowienia parlamentu oddzielne najwyższe sądy, kommisye wojskowe, i nadzwyczajny sposób postępowania, przepisany dla tych wyłącznych sądów. Junta wspólnie z Xiążęciem namiestnikiem ułożyła plan urządzenia gwardyi narodowej dla wewnętrznego zabezpieczenia stolicy. Należą do niej wszyscy obywatele w *Neapolu*, mający od lat 20 do 50, którzy ze względu na posiadaną własność gruntową, przemysł, pobieraną pensyą i t. d. mogą się swoim kosztem umundurować, i co miesiąc jeden lub dwa dni na publiczną usługę poświęcić, bez zaszkodzenia domowym interesom. Posiadany urząd nie uwalnia od tego obowiązku. Minister wojny, jako właściciel domu w *Neapolu*, kazał się najpierwej zapisać na listę członków gwardyi narodowej.

Kardynał arcybiskup neapolitański, pierwszy z pomiędzy duchownych, zaprzysiął konstytucyą przed Xiążęciem Namiestnikiem królewskim.

Dnia 23 b. m. dano w obozie obiad dla 10,000 żołnierzy wszelkiej broni, milicyi i gwardyi narodowej. W środku obozu postawiono wielką wystawę ozdobioną słupami i okrytą namiotami; był na niej inny stół na 400 osób dla jenerałów, urzędników dworskich, znakomitszych obywateli i przyjaciół nowego porządku rzeczy. Naczelný jenerał zaczynał spełnianie toastów. O wpół do 7mej wieczorem przybył Xiążę Namiestnik z małżonką swoją i rodziną; zatrzymał się naprzód chcąc widzieć wojsko, które wracało do miasta, a potem udał się do namiotu, gdzie z wynurzeniem radości i szacunku przyjęto. Podobne uczty, z powodu odzyskanej wolności, wyprawiono w kilku miastach krajowych.

Zdaje się, iż jenerałowie nasi nie są zupełnie z sobą zgodnymi, co złe skutki sprawić może. Jenerał *Campana* wydał odezwę, która się bardzo rozeszła, chociaż ją przytłumić usiłowano. Oświadcza w niej, iż niektórzy żołnierze, chcąc wrócić do domu, pułk swój opuścili, iż się potem do korpusu jego przyłączyli, i że tak z zeznania ich, jako też i innych wiadomości dostatecznie się pokazuje, iakich używano sposobów dla skłonięcia żołnierzy, aby do teraźniejszego powstania należeli. Ostrzega *Carbonari* (Węglarzy), aby nadal przekupstwem nie dawali się skłaniać do wprowadzania nowości, któreby zgubę królestwa neapolitańskiego za sobą pociągnać mogły.

Xiążę *Rocca Romana* uda się w charakterze posła neapolitańskiego do *Petersburga*.

Jenerał *Nugent* miał przybyć z *Malty* do *Rzymu*.

*Carbonari* (Węglarze) tuteysi zarzucają jenerałowi *Naselli*, iż po zaszłej w *Neapolu* rewolucyi wzbraniał się przychylić do życzeń narodu w Sycylii, a przez to dał powód do rzezi w *Palermo*. — Xiążę Namiestnik wyrokiem swo-

im z d. 23 b. m. odebrał wspomnionemu jenerałowi wszystkie sprawowane dotąd przez niego urzędy. Następcą zaś jego na Vice-Króla Sycylijskiego mianował jenerała porucznika, sekretarza stanu i ministra morskiego *Ruggiero Settimo*. Wysłał oraz rząd kilku gońców przez Kalabryję do intendentów w Sycylii i dowódcy 7mej dywizyi wojskowej, z zaleceniem, aby wspólnie starali się przywrócić porządek. Xiążę namiestnik oświadczył w wydanej dnia 20 b. m. odezwie do mieszkańców w *Palermo*: — „W jednej chwili zapomnieliście obowiązków ludzkich i obywatelskich. Targnęliście się na własny wasz i ogólny interes. To mię najbardziej boli, iż zaraz po oddaleniu moim, nie wiedząc jeszcze zamysłów moich względem ulgi w podatkach i polepszenia waszego stanu, zapomnieliście o pieczętnym moim do was przywiązaniu i ofiarach, którem dla was uczynił. Nie masz atoli takiego złego, któreby naprawić nie można. Wróćcie się do porządku, uszanowania praw i posłuszeństwa Królowi. Serce moje, przebacząc wam, czuie nieiaka ulgę w głębokim smutku. Strzeżcie się, abyście przez upor nie wpadli w okropności rewolucyjne; pomniycie, iżby was przywiodły do tego, czego byście nigdy nie chcieli. Jeśli sądzicie, iż czego braknie do waszego szczęścia, położcie we mnie ufność, której nigdy nie stałem się niegodnym. Złóżcie broń; nie przymuszajcie mię do środków, któreby serce moje trapiły; poddajcie się prawom i władzom krajowym; okazcie, iż żalem przewinienie zagładzić możecie. Przyrzekam uroczystie przebaczyć wszystkim; a nawet nie dochodzić przyczyn buntu i nie śledzić jego hersztów."

Eskastra pod dowództwem kapitana *Bausani* odebrała rozkaz, aby przewiozła neapolitańczyków, którzyby z Sycylii do oyczyzny swojej powrócić chcieli, i sycyliczyków, którzyby życzyli sobie udać się do *Neapolu*.

Kommissya publicznego bezpieczeństwa ogłosiła tu dnia 28 następującą tymczasową wiadomość o skutku wyprawy morskiej, wysłanej z *Neapolu* do *Palermo*: „Kapitan okrętowy *Bausani* przybył d. 25 lipca zrana do zewnętrznego portu *Palermo*. Ustały tam zaburzenia, lud był posłuszny tymczasowej Juncie, i wybrał deputowanych, którzy życzenia jego Monarsze przedłożyć mają. Deputacya ta przybędzie wkrótce do *Neapolu*. Popłynął potem rzeczony kapitan do *Messyny*, gdzie dawno już odbyła się uroczystość zaprowadzenia konstytucyi."

Podług konstytucyi, podobnej do angielskiej, którą Sycylia w roku 1812 otrzymała, a którą potem zniesiono, każdy Sycyliczyk mógł wolno mówić, oraz pisać i drukować bez cenzury. Uchylono prawa feudalne. Wszyscy obywatele podlegali jednakowym prawom. Co rok podawano rachunek przychodów i wydatków krajowych, a wszystkie cła i akcyzy wewnątrz kraju zniesiono.

Xiążę Namiestnik Królewski napisał do jenerała *Pepe*, naczelnego dowódcy wojska, iż nie chce odbierać życia wielu ludziom; postanowił zamieścić karę śmierci buntowników z pułku *Farnese* na karę więzienia w kaydanach. Tenże namiestnik polecił wspomnionemu jenerałowi, aby mu podał listę imienną tych, którzy przy zaprowadzeniu konstytucyi najwięcej celowali, dla wynagrodzenia ich orderami, wyższemi stopniami i pensjami. Jenerał doniósł, iż tym celem ustanowił dwie kommisye i spisał najzasłużeńszych. Wszyscy jednak iednomyslnie oświadczyli, iż pomyślny

wypadek przedsięwzięcia dostateczną jest dla nich nagrodą, iż zaszczyty dane jednym sprawiłyby nieukontentowanie drugim, iż w obecnej chwili wszyscy, dalecy od zawisłości i stronnictwa, winni być połączeni pod cieniem tronu konstytucyjnego.

Przybyły tu niedawno poseł hiszpański, *Don Luigi de Onis*, oddał list wierzytelny Królowi.

Xiążę *Gallo* ma być posłem naszym do dworu wiedeńskiego, *Margrabia Spaccaforro* do dworu paryzkiego, a Xiążę *Carignano* do dworu rzymskiego.

Czytamy w gazetach paryzkich co następuje: „Ostatnie wypadki w *Neapolu* ztąd po części pochodzą, iż najstarszy syn Króla *Franciszek*, Xiążę *Kalabrii*, teraźniejszy jego Namiestnik, nie posiadał takiego przywiązania u oycy, jak młodszy brat jego, *Leopold*, Xiążę *Salerno*, który się z *Arey* Xiążniczką *Klementyną*, córką Cesarza Austriackiego, ożenił. Często biegała pogłoska, iż panujący Król myśli, najstarszemu synowi dać Sycylią prawem następstwa, a młodszego uczynić Królem *Neapolitańskim*.

Zmiana rzeczy w *Neapolu* sprawiła tém większe wrażenie na umyśle dworu sardyńskiego w *Turyń*, iż z przejętych listów dowiedziano się o związku między *Neapolem* i innemi krajami włoskiemi, mającym na celu podobne ich także zaburzenie. Często bieg gońców między *Turyń*, *Medyolanem* i *Wiedniem*, ważnych wypadków spodziewać się każe.

Podczas rozruchów w miastach papieżkich *Benevento* i *Pantecorvo*, przykładną wierność okazali karabinierowie, i nie chcieli słuchać namowy powstańców. Waleczność ich na równą także zasługuje pochwałą. Powstańcy uderzyli raptownie na 4 karabinierów, stojących na straży w koszarach *Benevento*; 3 po dzielnym odporze zginęło. Rząd papieżki dał złote medale oficerom, którzy w obu miastach dowodzili, a nagrody pieniężne innym oficerom i żołnierzom; kazał oraz Ojciec ś. mieć staranie o rodziny poległych karabinierów. *Carbonari* (węglarze) ustanowili rząd republikański w *Beneventie*.

Według twierdzenia pism publicznych: *Carbonari* mają podług statutów swoich zamiar oczyszczenia gór *appenin*skich od żarłocznych wilków; to jest: pokonania ciemieźców ludu. Zgromadzenie ich nazywa się *Burcche*. Przyymują do siebie ludzi wszelkiego stanu. Pewna zagraniczna Xiążna założyła to towarzystwo r. 1812, w tajemnym celu obalenia rządu *Murata*. Prześladowane od *Murata* towarzystwo zmniejszyło liczbę członków swoich. Ci którzy się zostali, wzięli nazwisko *Carbonari* (Węglarze); a tych, których rozpuszczono, nazywali się *Calderari* (Kotlarze). Później *Canosa*, minister policyi Króla *Ferdynanda*, urządził inaczey wspomniane towarzystwo, kazał mu rozdać 20,000 karabinów, i przeciągnął je na swoją stronę; lecz został oddalony. Więc on rządził, jak sam Król. Rachując, iż w *Neapolu* i *Sycylii* jest do 300,000 Węglarzy. Rozpostarli się po całych *Włoszech*; wielu ich także znajduje się w *Hiszpanii*, *Francyi* i *Niemczech*.

#### FRANCYA.

*Paryż d. 5 sierpnia*. Xiążę *Castelcicala*, poseł *neapolitański*, miał wczora nadzwyczajne wyśuszenie u Króla, a potem udał się do Xiążney *Berry*. Słychać, iż odebrał przez gońca wiadomość o rozruchach w *Sycylii*. Odwiedził także Xiążę rodziny królewskiej.

Wypadki *neapolitańskie* zwracają ciągle na siebie uwagę dworu naszego. Posłowie znaczniejszych mocarstw bawiący w tutejszej stolicy, często się z sobą naradzają. Wielu gońców przyjeżdża z *Wiednia* do *Paryża* i nawzajem.

Słychać o bliskim powrocie Xiążęcia *Narbonne*; posła naszego w *Neapolu*. Następca jego ma być *margrabia de la Tour Dupin*.

Onegdaj poymano tu pewnego człowieka, który od 2ch tygodni chodził około pawilonu *Marsan*, zwłaszcza wtedy, kiedy sądził, iż Xiążna *Berry* stanie w oknie lub wyйдzie na przechadzkę. Widziano go w małym gajku założonym pod oknami Xiążney. Znalazł nawet sposób nocowania w rzeczonym gajku mimo postawionej straży.

Policya tutejsza surowo zakazała robić, przedawać i nosić wszelkiey podeyrzanej broni, a mianowicie wiatrówek; krocic, sztyletów i t. d.

Jeden z dzienników tutejszych wyrachował, iż drukowanie 500,000 exemplarzy konstytucyi kosztuje 5254 franków, a sprzedawanie ich po 5 centymów tylko; przyniesie blisko 25,000 franków. Liberaliści więc, którzy ją kazali drukować, zyskają blisko 20,000 franków. Sprzedano już 357,882 exemplarzy.

Onegdaj 5 hultajów chciało znówu podłożyć ogień w *Bercy*. Weszli do traktierni, i kazali sobie dać jeść. Tym czasem jeden z nich udał się na miejsce, gdzie było kilka beczek spirytusu i wina; rzucił zapalony lont na słomę, która niedaleko leżała. Spostrzegł to człowiek do siłkawki przeznaczony, i chociaż dwa razy pchnięty nożem od hultaja; schwycił go jednak. Poymano oraz 4 innych podpalaczy. Zajął się ogień, lecz go zaraz ugaszono. Sądzą niektórzy, iż hultaje ci myśleli tylko o kradzieży.

#### PRUSSY.

*Berlin dnia 15 sierpnia*. Przejechał tędy admirał rosyjski *Mordwinow*, udający się z *Drezna* do oyczyzny swojej.

Podług przesłanego Xiążęciu Kanclerzowi rozkazu gabinetowego królewskiego z dnia 7 b. m. będą w krajach pruskich następujące podatki i opłaty: a) cła i podatek konsumpcyjny od zagranicznych towarów; b) podatek od soli; c) opłata stęplowa; d) opłata od zarobku według nowego urządzenia; e) podatek gruntowy taki, jak teraz, a poprawa jego nastąpi w czasie za naradzeniem się ze stanami; f) opłata od krajowych wódek, siodu, moszczu winnego i liści tabaczknych; g) nowy podatek klasyczny; h) opłata od mlewa i rzezi. Znoszą się zaś dotychczasowe akcyzy i opłaty konsumpcyjne, oraz wszystkie wybierane w niektórych prowincjach podatki osobiste, niemniej dotychczasowe opłaty od zarobku i patentowe, a nareszcie kwaternek *in natura* żołnierzy w domach obywatelskich po ukończeniu koszar, tudzież serwisowe i składki mieyskie na utrzymanie władz policyjnych i sądowych. Podatki pod literami a) i b) zostają się jak były; opłata stęplowa ma być nowem prawem dokładniej ustanowiona. Opłata od zarobku będzie wybierana według nowego prawa od wszystkich handlujących. Dzieli się na 4 klasy. Do pierwszej należą miasta: *Berlin*, *Wrocław*, *Gdańsk*, *Kolonia*, *Królewiec*, *Magdeburg*, *Szczecin*, *Akwisgran*, *Elberfeld* i *Barmen*; do drugiej należy 132 wymienionych miast; do trzeciej należą wszystkie miasta mające 1500 lub więcej mieszkańców, a nie objęte dwiema pierwszemi klassami; do czwartey inne mniejsze.

sze miasta i wsie. Od handlu z prawami kupieckimi w mieście pierwszej klasy stanowi się najmniejsza opłata roczna 12 talarów, średnia 30; najwyższa, jeszcze nie oznaczona; od handlu bez praw kupieckich płaci się rocznie najmniej 2 talary, a średnio 8 talarów; w następnych trzech klassach opłata jest proporcjonalnie mniejszą. Piekarze w miastach dwóch pierwszych klass opłacają w stosunku ludności miejscowej, rachując rocznie na każdego mieszkańca po 8 i 6 fenigów. Tym sposobem piekarze w *Berlinie* płacić będą ogólnie blisko 5000 talarów, co rozłożywszy na 220 piekarzy, wypada na jednego rocznie około 20 talarów. Piekarze zaś w miastach trzeciej i czwartej klasy płacić mają ogółem w stosunku 6 i 4 fenigów od każdego mieszkańca ludności miejscowej. Podobnie płacić mają rzeźnicy. Piwowary płacą tyle, co handlujący bez praw kupieckich. Rzemieślnicy, mający jednego tylko pomocnika, są zupełnie wolni od opłaty. Młynarze płacą stosownie do ilości kamieni młyńskich i t. d. Podatek gruntowy pozostaje w dotychczasowym stanie; nigdy jednak nie może być większy nad piątą część czystego dochodu. Dobra koronne płacić będą przynajmniej szóstą część dochodu. Opłata pod literą f) pobierana będzie według prawa z dnia 8 lutego 1819. Podatek klasyczny ściągają się tylko do wsi i małych miast. Wolni są od niego cudzoziemcy, dzieci niemające 14 lat, wojskowi w czynnej służbie i ubodzy. Dzieli się na 6 klass; w pierwszej płaci się od całego gospodarstwa po 4 talary miesięcznie; pojedyncze zaś osoby płacą 2 talary na miesiąc; rzeczona opłata zmniejsza się stopniami w następnych klassach, tak, iż w piątej płaci się tylko *respectively* 4 i 2 srebrne grosze, a w szóstej, po 1 srebrnym groszu na miesiąc. Zamiast zaś tego klasycznego podatku wybierać się będzie w 132 większych i średnich miastach krajowych opłata pod literą h) od młewa i rzezi. Opłata od młewa stanowi się po 16 srebrnych groszy od cetnara pszenicy, a po 4 srebrne gr. od cetnara żyta, jęczmienia, tatarskiej i innych gatunków zboża. Opłata zaś od rzezi pobiera się po 1 talarze od każdego cetnara mięsa. Podatek klasyczny od 3 pierwszych klass ma się pobierać od 1 lipca, a od innych klass, od 1 września roku bieżącego.

#### TURCYA.

*Stambul d. 10 lipca.* Kawaler *Liston*, dotychczasowy poseł angielski, wyjechał stąd d. 7 b. m. i na czekający go przy *Tenedos* fregacie popłynął do *Genui*. Na pożegnaniu otrzymał od Wielkiego Sultana piękną tabakierę, szacowaną 20,000 piastrow.

Fregata angielska, krążąca przed portem *Itali*, nie pozwoliła zawinąć tam 6 okrętom tureckim, dla tego, że nie miały pozwolenia od posła angielskiego w *Stambule*. Reis-Effendi zaniósł o to skargę, na którą kawaler *Liston* odpowiedział, iż takowe wzbronienie zasadza się na środkach użytych przez sam rząd W. Sultana, według których, ze względu na zaraźliwe choroby, okręty tureckie w nagłej tylko potrzebie zawinąć mogą do portów w stronie zachodniej *Cerigo*. Reis-Effendi twierdził, iż ta potrzeba zachodzi, bo wypada ukarać buntownika. Po niejakiach układach pozwolił nareszcie kawaler *Liston* zawinąć eskadrze tureckiej do portów jónskich.

Porta zachowuje głębokie milczenie o wypadkach w Albanii. Odbierane zaś z tamtąd wiadomości są sprzeczne z sobą i oczywiście fałszywe. *Aly Basza Janiny* jest w jak najlepszych stosunkach z władzami na wyspach jónskich.

Odebrano tu niewątpliwą wiadomość, iż *Aly Basza Janiny* wyprawił dwóch delegowanych do pewnego wielkiego dworu, dla dowiedzenia się: czyli Grecy chcą zrzucić jarzmo tureckie mogą się spodziewać pomocy jego.

#### AMERYKA POŁUDNIOWA.

Dnia 27 czerwca przybył do *Kingston* okręt z *Kartageny* i przywiózł wiadomość, iż Vice-Król Hiszpański w południowej Ameryce, wzięwszy z sobą 200,000 piastrow, popłynął nagle z innymi oficerami do *Kuba*; całe bowiem wojsko ruszyło ku *Kartagenie* i *St. Maria*. Po zwyciężeniem zajęcia miasta *Monga* przez generała *Bolívar*, wojsko hiszpańskie nie miało już żadnego sposobu do obrony. Nieco pierwej przybył *Don Raphael Ramirez* do *Kartageny* z wiadomością o przyjęciu konstytuoyi w *Hawannie*. Vice-Król i inkwizytor kazali go wtrącić do więzienia, pod pozorem zamachu przeciwko rządowi królewskiemu. W *Hawannie* panuje spokojność; często jednak zdarzają się zabójstwa. Jednej nocy zabito 3 ludzi.

Na początku lipca przybyli do wyspy *s. Tomasz* ajenci czyli kommissarze hiszpańscy z *Carracas*, udający się do *Angustura*. Wieczą propozycje rozpoczęcia układów z powstańcami południowo-amerykańskimi i zawarcia z nimi rozejmu.

Listy z *Rio-Janeiro* donoszą, iż królewicz następcą tronu Portugalsko-Brazylskiego, popłynął z tamtąd na okręcie liniowym *Vasco de Gama* do Portugalii, gdzie obeymie dostojność vice-króla. Ważne to postanowienie jest skutkiem przybycia marszałka *Beresford* do *Rio-Janeiro*. Król portugalski kazał także na żądanie wspomnianego marszałka posłać do *Lisbony* znaczną ilość pieniędzy, na zapłacenie żołdu wojsku portugalskiemu. Marszałek ten oświadczył wyrażnie monarsze, iż spokojność w Portugalii mogłaby być przerwana, gdyby się trzymało dawnego systematu nieplacenia wojsku należącego się mu żołdu.

Dowódcy wojska powstańców południowo-amerykańskich w *Wenezueli* i innych prowincjach składających nową republikę kolumbijską, nie chcą słuchać o żadnym układzie z Hiszpanią, dopóki pierwej dwór madrycki nie uzna udzielnosci wspomnianej republiky. Co póki nie nastąpi, póty wojna trwać będzie. Generał hiszpański *Morillo* wydał odezwę zachęcającą mieszkańców do posłuszeństwa rządowi hiszpańskiemu. Zjednoczone Stany północnej Ameryki postanowiły uznać uroczyste niepodległość republik kolumbijskiej i Buenos-Ayrskiej.

List z *Rio-Janeiro* pod d. 4 maja wyraża: „Przybył tu niespodziewanie Lord *Beresford* z *Lisbony*. Płynął dni 29. Przywiózł pierwszą wiadomość o zaszyłych w *Madrycie* wypadkach. Ogłoszono tu, iż generał *Dessolles* w *Paryżu* ułożył projekt, aby syn byłej królowej Etruryi został królem krajów nad rzeką *La Plata*; chciał go zaś wtedy dopiero podać *Ludwikowi XVIII*, gdyby był pewnym przyjęcia jego ze strony rządu w *Buenos-Aires*.”

Wilno dnia 18 Sierpnia 1820 roku v. s.

## O g ł o s z e n i e.

1. Za pozwoleniem i pod bezpośrednią wiedzą Cesarskiego Wileńskiego Uniwersytetu, z początkiem następującego roku szkolnego to jest od d. 1 września roku idącego 1820 zaprowadza się w mieście Wilnie w domu Koll. Asses. WJP. Woynicza, na ulicy Sto Jańskiej, pod N. 436, konwikt dla poci mężczy, tak biorący początki w naukach, jako też uczący się w Gymazyum lub chodzący na kursa do Uniwersytetu: rodzice więc lub inni krewni oddający młodzież do słuchania nauk w Uniwersytecie, lub dla uczenia się w Gymnazyum, i życzący pomieścić też młodzież w pomienionym konwikcie dla ścisłego nad nią dozoru, zechcą zgłosić się do miejsca takowego konwiktu w domu rzeczonym Ur. Woynicza, gdzie od zakładającego takowy konwikt za potwierdzeniem R. Ces. Uniw. Wileń., mogą powziąć dokładną wiadomość tak o dozorze nad młodzieżą i naukach mających się wykladać, jako też o wygodach życia, o cenie utrzymania rocznego, równie i o innych warunkach takowego zakładu.

## NOWE DZIEŁA.

Opisy przedmiotów historii naturalnej z rycinami kolorowanymi. Wilno 1820 nakładem Moritza, w typografii XX. Missionarzew w 4ce. Ner 1. zawiera 6 tablic rycin kolorowanych, tyleż ówiatek tekstu w języku polskim i francuskim: układu do pisma str. 4 (pierwsze to dzieło w polskim języku do historii naturalnej, mające na pięknych rycinach wyobrażone rośliny i zwierzęta kolorami takimi wydane, jak się w naturze znajdują. Niczego bardziej życzyć nie należy, jako ażeby tak pożyteczne dla młodzi krajowej przedsięwzięcie Pana Moritza, w ułatwieniu znakomitych kosztów, jakich wydanie dzieła nieodbitie wymaga znajdowało skuteczną pomoc od licznych prenumeratorów: czego nawet powątpiać nie można w czasie, kiedy gust do historii naturalnej tak jest upowszechniony, a pożytki we wszystkich rodzajach gospodarstwa i przemysłu, z poznania przyrodzenia wynajdują, tak mnogie i wielkie, nabycie tej wiadomości nieodbytem czynią).

OGRÓDY PÓŁNOCNE czyli zbiór wiadomości o rozmnażaniu i pielęgnowaniu drzew owocowych i roślin ozdobnych, o inspektach, treybhauzach i oranżeryach, oraz o utrzymaniu roślin kwiatowych w pokojach, OBYWATELSTWU PROWINCY LITEWSKIEJ przypisane, przez Józefa STRUMILLĘ. W Wilnie nakładem i drukiem A. Marciniowskie-

go, 1820 z 6cią tablicami na miedzi rytymi, w oprawie włoskiej z okładką drukowaną. Cile wydanie na papierze klejowym. Cena exemplarza na papierze pięknym srebrem rubli 2, na zwy- czajnym rubel i kopiejek 60.

W Xiegarni XX. Piżarów na ulicy Dominikańskiej u Alex. Zolkowskiego są następne dzieła do przedania.

Zółta Salafmyca albo Kolęda na nowy rok, Opera we 3ch aktach przez F. Zabłockiego, edycja nowa, 8vo w Wilnie 1820 . . . . . sr. kop. 35

Amfityro Komedia tegoż . . . . . kop. 40

Kazania Przygodne X. F. Godlewskiego, 8vo w Wilnie 1820 . . . . . kop. 50

Zywoł sławnej pamięci WJP. Remigiusza Pamfila, przez Fulgentego Argierdowicza, 8vo w Wilnie 1820 . . . . . kop. 15

Pantea królowa Suzy, tragedia oryginalna w 5ciu aktach przez Teklę Wróblewską, 8vo w Wilnie 1817 . . . . . kop. 25

Mustafa i Zeangir, Tra. oryginalna w 5ciu aktach przez tegoż samą, 8vo w Wilnie 1817 . . . . . kop. 25

Ogólne prawidła o utrzymaniu roślin kwiatowych w pokojach, przez J. Strumillę 1819 . . . . . kop. 10

List Franciszka de Solignac de la Mothe Fénélo- na, arcy-Biskupa Kameraceńskiego do Biskupa Atrebatyńskiego, d'Arras), o czytaniu pisma ś. w krajowych językach; podług edycji paryzkiej roku 1791, przełożony z francuskiego, 8vo w Wilnie 1817 . . . . . kop. 15

Germanik Tragedya w 5ciu aktach z dzieł Pana Arnault, przekład. Win. z Ciechanowca Kiszki Zgierskiego, 8vo w Wilnie 1819 . . . . . kop. 50

## Przedaż publiczna.

1 Dnia 19 sierpnia r. t. o godzinie 4tej po południu, będą się przedawać w uniwersytecie przez publiczną licytacją okna stare w ramach z oku- ciem i dalsze artykuły, ktoby życzył te rzeczy licytować ma przybyć o czasie wyznaczonym do kolegium ś. Jana. Sekr. Felix Mierzejewski.

## Sądy Exdywizorskie.

1 Sąd Taxatorsko Exdywizorski na rozdział masy majątku Józefa Sulistrowskiego wyznaczony w majątności Stańkowoszczyźnie w piecie Oszm. egzystujący dekretem akcesoryjnym 1820 aug. 9 ogłoszonym sądownictwo swoje do dnia 8 januar. 1821 odroczył, w którym terminie że do oczewi- stego rozszdzeniem sprawy kredytorów Sulistrow- skiego przystąpić i na niestawiających anisią za- pisze uwiadamia 1820 aug. 9 dnia.

Prezydent Urban Jazdowski, Michał Rouba Sędzia Ziem. Ptu W. Pisarz Grodz. Zawil. Exdywizor Jan Weryha.

Takowa awizacja że może być przy Kuryerze w druku umieszczoną poświadczą Prezydent Ur- ban Jazdowski.

3. Sąd taxatorsko - exdywizorski majątno- ściów Gieresz i Nowodworu dziedzictwa JW. Stanisława Hryniewicza byłego vice Mar. Bra- sławskiego na skutek remissy Sądu Ziem. Brast. dnia 28 junii roku idącego nastaley, tegoż roku junii dnia 27 w terminie do rozpoczęcia exdy- wizyi przeznaczonym, do majątności Gieresz zje- chawszy, zaferowanym dekretem inwentaryą ma- jątku debitora przeznaczył komporacją wszel- kiego tytułu papierów wyświecających fundusz na debitorze i wzajemnie na kredytorach dowo- dów probujących ich pretensye na dzień 15 o- ktobra teraż. 1820 roku do Kancellaryi Ziem

Brasł. złożyć się powinna z cztero tygodniową persystencyą i wolnością komunikacyi papierow zakreślił i dla ostatecznego rozstrzygnięcia całego dzieła konkursowego powtórny zjazd na dzień 1 decembra teraż. roku odłożył, ażeby więc w tym ostatecznym terminie wszyscy z pretensorów JW. Hrynczewicza i należące do tego konkursu w mieście powiatowym Widszach odbywać się mającego niezawodnie stanęły, pod wieczną utratą swoich pretensyi przez niniejszą awizacyą potrzykrotnie w gazecie Kur. Lit. umieszczającą się zapowiada. Zygmunt Podbereski Prezyd. Ziem. Brasław. i Exdywizyi, Anzgazy Maslewski Sędzia Ziem. Brasł. Exdyw. Wincenty Salmonowicz Sędzia Ziem. Brasł. Edyw.

2 Anzgazy Maslewski Ptu Brasławskiego, Ludwik Wołowicz Wileński, Jan Kubecki Telszewskiego, Ziemiacy Sędziowie, Jan Weryha Zawileyski, Józef Zielenko Trocki, Wincenty Butler Wilkomierski, pisarzowie Grodzcy.

Oświadczamy tym naszym Urzędowym Obwieszczeniem, prawnie podającą się iż na skutek dekretu Sądu głównego Lit. Wileń. Gubernii 2go Depart. w roku tym 1820 juni 8 dnia w Wilnie zapadłego, dającego remissę do Exdywizyi dobr Powirczewia, i summ przez JWW. Józefa i Eleonorę z Gielgudów Wereszczyńskich Starost Upit. i Kawalera na satysfakcyą wierzycieli wszystkich s połączeniem i edno do iednoczasowej rozprawy i debitorow, a mianowicie z JWW. WW. Karolem Bystramem Sędzią Gr. Upit., Józefa Gorskiego, Teofila Kuleszy, Jana Michalskiego, Justyna Paszkiewicza, Sędz. Gr. Ptu Upit., Józefa Sokółowskiego b. Pisarza Upit., Ludwika Reinharda, Fryderyka Hersta, Michała Keiniksztera, Kazimierza Borodzica, Kazimierza Kreibicha, niemniej JWW. WW. Michała i Eleonorę z Tyszkiewiczow rodziców, Antoniego Generała woysk pol., Xawerego, i Jana synow, Józefy corki Gielgudow, Ludwika i Martanny z Kossakowskich rodziców, Eleonory i Anny corek, Gielgudow i Gielgudowien, wedle prawideł w dekrete remissyiny umieszczonych, za niedziel cztery od daty niniejszego obwieszczenia trzech z nas urzędnikow w gu-rze zapisanych do majątności Powirczewia w pcie Upit. położonego niezawodnie ziedzimy i tam jurydykcyą sądow exdywizorskich założywszy, wszelkie spory i stosunki między wierzycielami a debitorami załatwiwszy z dobr ziemskich i summownych dla wszystkich słusznych pretensorow, wydziałem ziemi lub kapitałow satysfakcyą domierzyć postara się, przed który to Sąd Exdywizorski iżby każdy z kredytorow pretensye do JWW. Wereszczyńskich uścielaćcy, niemniej wszyscy przez nichże do uiszczenia się pociągający, aby w terminie i miejscu przyzwoitym stawali i jawili się pod utratą pretensyow niestawiającego zapowiadamy.

Roku 1820 miesiąca julii 27 dnia. Woźny świadczę iż kopie takowego obwieszczenia zgodne z tym autentykami z instancyi WW. Anzgarego Masłow-skiego Brasławskiego, Ludwika Wołowicza Wil., Jana Kubeckiego Telszewskiego Ptu, Ziemi sędziow., oraz Jana Weryhy Grodz. Zawileyskiego, Józefa Zielenki Trockiego, Wincentego Butlera Wilkom. pisarzow Grodzkich urzędnikow, JWW. Józefowi i Eleonorze z Gielgudów Wereszczyńskim Starostwie Upit. i kawalerom w Łansodziach, JWW. WW. Michałowi i Eleonorze z Tyszkiewiczow rodzicom, Antoniemu generałowi woysk pol., Xaweremu i Janowi synom, Józefie corce Gielgudom, niemniej Ludwikowi i Maryannie z Kossakowskich Rodzicom, Eleonorze i Annie corkom Gielgudom i Gielgudównom Strażn Lit. tudzież WW. Karolowi Bystromowi, Justynowi Paszkiewiczowi b. Sędz. Gr. Upit. Józefowi Sokółowskiemu b. pisarzowi, Janowi Michalskiemu, Józefowi Gorskiemu, Kazimierzowi Borodziczowi, Ludwikowi Reinhardowi, Fridrihowi Herbstowi, Michałowi Keiniksterowi, Kazimierzowi Kreibichowi, w Powirczewiu w pcie Upit. w ręce administracyi miejscowej, jedną stronicę, tudzież JWW. Gielgudom, strażn. i marsz. Lit. w majątkach Widuklach i Zamku w pcie Rosień. położone (dru-

gą stronicę) i o zieżdzie WW. urzędnikow za niedziel cztery od daty podania niniejszego, do Powirczewia wszystkich wypisanych i ziętych, i zięć się mogących kredytorow prawnie zawiadomilem.

Mateusz Brzozowski Woźny Jego Imperatorskiej Mości Ptu Upit. roku 1820 mca julii 30 dnia. Przed Aktami Grodz. Ptu Upit. znaydując się osobiście Woźny wyrażony Brzozowski relacyą takowego obwieszczenia dnia 27 julii roku tegoż od urzędnikow na Exdywizyą do Powirczewia zięchać mających tamże JWW. Wereszczyńskim i ich kredytorom a w majątku zwanych Widuklach w pcie Rosień. JWW. Gielgudom podanego zeznał, przyjąłem Grodz. Upit. Regent Franciszek Woytkiewicz.

Takowe obwieszczenie że można umieścić w Gazecie Kur. Lit. zaświadczaam Ludwik Wołowicz Sędzia Ziem. Wileń.

#### Wezwanie pretensorów.

2 Niżej podpisana przedałam wieczyście dom mój murowany w mieście Wilnie pod N. 13 przy Wielkiej ulicy sytuowany, JP. Tichonowi Frałowiczowi Zaycowowi Kupcowi Miasta Wilna, oczem uwiadamiając przez gazetę Kur. Lit. wzywam mogących mieć jaką należność z tego domu, ażeby raczyli jak narychle jawić się do tegoż JP Zaycowa, w nadmnienionym domu handel i mieszkanie mającego. Marcyanna Wilgocka.

#### Wezwanie Sukcessorów.

2 Opieka Szlachecka Ptu Brzeskiego niniejszym zawiadamia, że w pcie Brzeskim w majątku Połowcach zszedł z tego świata bezpotomnie i rozporządzenia testamentowego w dniu 11 mca jani 1. r. W. Antoni Ożarowski Szambelan b. dworu pol. a pozostałe po nim ruchomości i obligi oddane zostały przez tą opiekę rodzonemu bratu Jego W. Józefowi Ożarowskiemu w królestwie polskiem Woiewodztwie Podlaskiem obwodzie Radzieńskim majątku Wisznice zwanym mieszkającemu, i wzywa przeto rzeczony Józef Ożarowski mogących się wynaleść dalszych sukcesorów równe prawo do udziału sukcessyi mieć mogących, aby w przeciagu iednego roku i sześciu niedziel od daty dzisiejszey zgłosili się z swą pretensyą do niego. Do wyjścia zaś tego terminu wstrzymana została wypłata za obligami summ. Dat w Brześciu roku 1820 augusta 1 dnia podpisano.

Prezydujący Chorąży Karczewski, Karietan Wysocki Sędzia Ziem., Tadeusz Panikwicki Sędzia Ziem., Tomasz Podgórski Pisarz.

#### Z b i e g ł y.

2 Z majątności Mołowid w Pcie Słonimskim należący, ze Wsi Korynek do dziedzictwa W. Antoniego Lisowskiego Depatata Ptu Nowogrodzkiego należący, w roku 1820 augusta 2 porzuciwszy żonę i dzieci zbiegl pookradawszy ludzi Józefat Szleyko włościanin, z profesyi Kucharz lat 40 mający, twarzy ściągłej, włosow czarnych, urody srzedniej, który jeśliby się gdzie okazał tedy każdy właściciel raczy posrednictwem policyi lub Sądu Niższego Ziem. odesłać do Mołowid w Powiat Słonimski.

#### Wyjeżdżają za granicę.

2 Do miasta Drezna, Obywatel powiatu szawelskiego Olenski i z nim szlachcic Benedykt Karpowicz.

2 Szambelanowa Paulina Olenska i z nią synowica jey Panna Oranowska i służąca Ewa Łowcewiczówna, Zofija Räckliner i lokay Wincenty Drukowski.